

PRIPOROČILO SVETA**z dne 11. julija 2017****v zvezi z nacionalnim programom reform Romunije za leto 2017 in mnenje Sveta o konvergenčnem programu Romunije za leto 2017**

(2017/C 261/22)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik⁽¹⁾ in zlasti člena 9(2) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Komisija je 16. novembra 2016 sprejela letni pregled rasti, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik za leto 2017. Evropski svet je na zasedanju 9. in 10. marca 2017 potrdil prednostne naloge iz letnega pregleda rasti. Komisija je 16. novembra 2016 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta⁽²⁾ sprejela poročilo o mehanizmu opozarjanja, v katerem Romunije ni opredelila kot ene od držav članic, za katere bo opravljen poglobljen pregled.
- (2) Poročilo o državi za Romunijo za leto 2017 je bilo objavljeno 22. februarja 2017. V njem so bili ocenjeni napredek Romunije pri izvajanju priporočil za posamezne države, ki jih je Svet sprejel 12. julija 2016, nadaljnje ukrepanje po priporočilih za posamezne države, sprejetih v prejšnjih letih, in napredek pri doseganju njenih nacionalnih ciljev iz strategije Evropa 2020.
- (3) Romunija je 5. maja 2017 predložila nacionalni program reform za leto 2017 in konvergenčni program za leto 2017. Programa sta bila ocenjena istočasno, da bi se upoštevala njuna medsebojna povezanost.
- (4) Ustrezna priporočila za posamezne države so bila obravnavana pri načrtovanju programov evropskih strukturnih in investicijskih skladov (skladi ESI) za obdobje 2014–2020. Člen 23 Uredbe (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta⁽³⁾ določa, da lahko Komisija od države članice zahteva, da pregleda svoj partnerski sporazum in ustrezne programe ter predlaga njihove spremembe, kadar je to potrebno za podporo izvajanju ustreznih priporočil Sveta. Komisija je dodatne podrobnosti o tem, kako bo uporabila to določbo, zagotovila v smernicah o uporabi ukrepov za povezovanje uspešnosti skladov ESI z dobrim gospodarskim upravljanjem.

⁽¹⁾ UL L 209, 2.8.1997, str. 1.

⁽²⁾ Uredba (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij (UL L 306, 23.11.2011, str. 25).

⁽³⁾ Uredba (EU) št. 1303/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo ter o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1083/2006 (UL L 347, 20.12.2013, str. 320).

- (5) Med letoma 2009 in 2015 so se v Romuniji izvajali trije programi plačilnobilančne pomoči, ki jih skupaj vodita Komisija in Mednarodni denarni sklad ob podpori Svetovne banke. Izplačila so bila izvršena le v okviru prvega programa, in sicer v obdobju 2009–2011, medtem ko sta bila programa v obdobjih 2011–2013 in 2013–2015 preventivna. Nadzor po izteku programa v imenu Komisije, katerega namen je spremljati sposobnost Romunije za odplačilo posojil, odobrenih v okviru prvega programa, se je začel oktobra 2015 in se bo nadaljeval, vsaj dokler ne bo odplačanih 70 % posojil, ki zapadejo spomladi 2018.
- (6) Za Romunijo trenutno velja preventivni del Pakta za stabilnost in rast. Vlada v konvergenčnem programu za leto 2017 načrtuje za leti 2017 in 2018 nominalni primanjkljaj v višini 2,9 % BDP, ki naj bi se nato do leta 2020 postopoma znižal na 2,0 % BDP. Srednjeročni proračunski cilj, tj. strukturni primanjkljaj v višini 1 % BDP v obdobju, ki ga zajema program, tj. do leta 2020, predvidoma ne bo dosežen. Preračunani ⁽¹⁾ strukturni saldo bo do leta 2020 predvidoma dosegel raven - 2,6 %. V skladu s konvergenčnim programom naj bi se delež dolga sektorja država v BDP povečal s 37,6 % BDP v letu 2016 na 38,3 % BDP v letu 2018 in se leta 2020 zmanjšal na 37,6 % BDP. Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo te proračunske projekcije, je ugoden. Glavno navzdol usmerjeno tveganje za makroekonomske obete izvira iz manjšega učinka fiskalnih in strukturnih ukrepov na kratko- in srednjeročne obete za rast. Hkrati ukrepi, potrebni za doseganje načrtovanih ciljev glede primanjkljaja, niso dovolj podrobno opredeljeni. Poleg tega osnutek zakona o poenotenih plačah pomeni precejšnje navzdol usmerjeno tveganje za fiskalno napoved.
- (7) Svet je 12. julija 2016 Romuniji priporočil, naj v letu 2016 omeji odklon od srednjeročnega proračunskega cilja in v letu 2017 doseže letno fiskalno prilagoditev v višini 0,5 % BDP, razen če srednjeročni proračunski cilj doseže z manjšim naporom. Podatki o realizaciji za leto 2016 kažejo na znaten odklon Romunije od srednjeročnega proračunskega cilja. Komisija je 22. maja 2017 v skladu s členom 121(4) PDEU in členom 10(2) Uredbe (ES) št. 1466/97 Romuniji izdala opozorilo, da je bil v letu 2016 ugotovljen znaten odklon od srednjeročnega proračunskega cilja. Svet je nato 16. junija 2017 sprejel priporočilo ⁽²⁾, v katerem je potrdil, da mora Romunija sprejeti potrebne ukrepe za zagotovitev, da nominalna stopnja rasti neto primarnih javnofinančnih odhodkov ⁽³⁾ v letu 2017 ne bo preseгла 3,3 %, kar ustreza letni strukturni prilagoditvi v višini 0,5 % BDP. Na podlagi pomladanske napovedi Komisije iz leta 2017 obstaja v letu 2017 tveganje znatnega odklona od priporočene prilagoditve.
- (8) V letu 2018 naj bi se Romunija glede na svoj fiskalni položaj z dodatno prilagoditvijo približala srednjeročnemu proračunskemu cilju strukturnega primanjkljaja v višini 1 % BDP. V skladu s skupno dogovorjeno prilagoditveno matriko v okviru Pakta za stabilnost in rast ta prilagoditev pomeni zahtevo po nominalni stopnji rasti neto primarnih javnofinančnih odhodkov, ki ne presega 4,3 %. To bi ustrezalo strukturni prilagoditvi v višini 0,5 % BDP. Ob nespremenjenih politikah obstaja v letu 2018 tveganje znatnega odklona od te zahteve. Poleg tega pomladanska napoved Komisije iz leta 2017 predvideva primanjkljaj sektorja država v višini 3,5 % BDP v letu 2017 in 3,7 % v letu 2018, kar presega referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe. Na splošno Svet meni, da bodo v skladu s priporočilom za odpravo znatnega odklona od prilagoditvene poti za doseglo srednjeročnega proračunskega cilja, naslovljenim na Romunijo 16. junija 2017, glede na močno poslabšanje fiskalnih obetov od leta 2017 potrebni znatni dodatni ukrepi, da bi Romunija izpolnila določbe Pakta za stabilnost in rast.
- (9) Fiskalni okvir Romunije je trden, vendar se ne izvaja v celoti. Proračun za leto 2016 je znatno odstopal od srednjeročnega cilja, tj. strukturnega primanjkljaja v višini 1 % BDP, kar je v nasprotju s pravilom glede primanjkljaja v nacionalnem fiskalnem okviru. Proračun za leto 2017 se je še bolj oddaljil od nacionalnih fiskalnih pravil. Romunski organi leta 2016 tako kot v prejšnjih letih parlamentu niso predložili posodobljene fiskalne strategije do zakonitega roka, tj. avgusta. Posledično letni proračunski postopek ne temelji na srednjeročni fiskalni strategiji.

⁽¹⁾ Ciklično prilagojeni saldo brez enkratnih in drugih začasnih ukrepov, ki ga je Komisija preračunala z uporabo skupno dogovorjene metodologije.

⁽²⁾ Priporočilo Sveta z dne 16. junija 2017 za odpravo znatnega ugotovljenega odklona od prilagoditvene poti za doseglo srednjeročnega proračunskega cilja v Romuniji (UL C 216, 6.7.2017 str. 1).

⁽³⁾ Neto javnofinančne odhodke sestavljajo vsi javnofinančni odhodki brez odhodkov za obresti, odhodkov za programe Unije, v celoti izravnanih s prihodki iz skladov Unije, in nediskrecijskih sprememb pri odhodkih za nadomestila za brezposelnost. Nacionalno financirane bruto investicije v osnovna sredstva so zgajane na obdobje štirih let. Diskrecijski ukrepi na strani prihodkov ali zakonsko določena povečanja prihodkov so vračunani. Enkratni ukrepi na strani prihodkov in na strani odhodkov so pobotani.

- (10) Stanje v bančnem sektorju se je leta 2016 še naprej izboljševalo pod vplivom precejšnjih kapitalskih rezerv in rastoče dobičkonosnosti. Romunski organi so se zavezali, da bodo leta 2018 opravili celovit pregled kakovosti sredstev in obremenitveni test bančnega sektorja. Maja 2016 je začel veljati zakon o odpustu dolga, vendar je tveganja v bančnem sektorju ublažila predvsem odločitev ustavnega sodišča, da bodo morala o tem, ali posojiljemalci izpolnjujejo zakonske določbe o težkih razmerah, presoјati sodišča. Zakon o konverziji posojil, denominiranih v CHF, ki ga je parlament sprejel oktobra 2016, je bil nedavno razglašen za protiustavnega. Vendar nove zakonodajne pobude še vedno zmanjšujejo pravno predvidljivost, kar lahko negativno vpliva na zaupanje vlagateljev.
- (11) Davčne utaje, ki so v Romuniji zelo razširjene, zmanjšujejo davčne prihodke in davčno pravičnost ter izkrivljajo gospodarstvo. Romunija je pri ukrepanju na podlagi priporočila za posamezno državo glede izboljšanja izpolnjevanja davčnih obveznosti in pobiranja davkov dosegla omejen napredek. Leta 2016 so bili spremenjeni postopki za registracijo za DDV in povračilo stroškov, po vsej državi pa poteka tudi uvedba elektronskih blagajn, povezanih z davčno upravo. Od leta 2017 se uporablja posebna ureditev za sektorje, kot so hotelirstvo, gostinstvo in druge povezane panoge, kjer je dajatev določena ne glede na prihodkovni razred. Poleg tega so bile sprejete omejitve v zvezi s samozaposlenimi osebami in družinskimi podjetji, katerih namen je odvracati od izogibanja davkom. V letu 2016 se je izboljšalo izpolnjevanje obveznosti na področju davčnih napovedi in plačil, vendar skupni inšpekcijski pregledi davčne uprave in inšpektoratov za delo niso prinesli boljših rezultatov. Poleg tega se je pri davčni ureditvi za mikro podjetja prag prometa znatno povečal, medtem ko se je stopnja znižala, kar omogoča izpolnjevanje davčnih obveznosti v škodo proračunskih prihodkov. Sektorski in kategorijski pristopi k obdavčitvi podjetij bi lahko povzročili upravno breme tako za podjetja kot za davčno upravo, ne vodijo pa niti k izboljšanju pobiranja davkov.
- (12) Porazdelitev razpoložljivega dohodka gospodinjev (ki upošteva velikost gospodinjev) je v Romuniji izrazito neenakomerna, kar omejuje potencial države za trajnostno in vključujočo rast. Dohodek najbogatejših 20 % prebivalstva je več kot osemkrat višji od dohodka najrevnejših 20 %. To razmerje je bistveno višje od povprečja Unije. Neenakosti v veliki meri temeljijo na neenakem dostopu do zdravstva, izobraževanja, storitev in trga dela. Poleg tega je razlika med dohodkovno neenakostjo pred obdavčitvijo in socialnimi transferji ter po njih med najmanjšimi v Uniji. Socialni referenčni indeks, na katerem temeljijo glavni socialni prejemki in nadomestila, od uvedbe leta 2008 še ni bil posodobljen. Delo na črno, vključno s „plačilom na roke“, je še vedno razširjeno in še naprej negativno vpliva na davčne prihodke, izkrivlja gospodarstvo ter spodkopava pravičnost in učinkovitost davčnega sistema ter sistema socialnih prejemkov in nadomestil. Kot del pilotnega projekta so bili izvedeni skupni inšpekcijski pregledi davčne uprave in inšpektoratov za delo, vendar za zdaj nimajo systemskega učinka. Viri niso osredotočeni na sektorje z največjim tveganjem davčnih utaj, plačilu na roke se namenja omejena pozornost, bolj kot preventivni pa se uporabljajo prisilni ukrepi.
- (13) Rezultati na trgu dela so se v letu 2016 izboljšali, pri čemer je stopnja brezposelnosti dosegla nizko predkrizno raven. Delovna sila se še naprej zmanjšuje, saj se prebivalstvo stara in izseljevanje ostaja visoko. Nizko brezposelnost spremlja ena najvišjih stopenj neaktivnosti v Uniji. Zlasti stopnje zaposlenosti in delovne aktivnosti mladih, žensk, nizko usposobljenih delavcev, invalidov in Romov so precej pod povprečjem Unije. Število mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablja, je še vedno zelo veliko.
- (14) Čeprav se tveganje revščine ali socialne izključenosti znižuje, je še vedno zelo visoko, zlasti pri družinah z otroki, invalidih, Romih in podeželskem prebivalstvu. Leta 2016 je bil v okviru preusmeritve politike v okrepljeno zagotavljanje storitev, namenjenih določenim skupinam prebivalstva, sprejet obsežen sveženj za boj proti revščini. Ta predvideva pilotni projekt za vzpostavitev integriranih storitev v marginaliziranih skupnostih. Njegova uvedba po celotni državi bi znatno izboljšala trenutno nizko zagotavljanje integriranih storitev. S sprejetjem zakona o minimalnem dohodku za vključenost, ki naj bi začel veljati leta 2018, se je Romunija odzvala na večkrat prejeta priporočila za posamezno državo. Minimalni dohodek za vključenost povečuje ustreznost socialne pomoči in pokritost z njo. Združuje pasivno podporo z obveznimi aktivnimi ukrepi zaposlovanja in obveznimi inšpekcijskimi pregledi. Vendar je njegov aktivacijski potencial skromen, saj je cilj do leta 2021 zagotoviti aktivne ukrepe zaposlovanja 25 % upravičencem.
- (15) Aktivacijske politike so bile okrepljene v okviru reforme nacionalnega zavoda za zaposlovanje. Reforme vključujejo bolj posamezniku prilagojeno podporo ter integrirane storitve za iskalce zaposlitve in delodajalce. Doseg in ponudba storitev za mlade, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablja, se izboljšujeta. Vendar aktivacijske politike,

namenjene skupinam, ki so najbolj oddaljene od trga dela, ostajajo omejene, nedavno predlagani aktivacijski ukrepi pa se ne osredotočajo več na te skupine. Njihov obseg in povezava s socialnimi storitvami nista zadostna, da bi lahko bistveno izboljšala udeležbo teh skupin na trgu dela.

- (16) Pri ustreznosti pokojnin in revščini starejših ima pomembno vlogo spol, saj nižja upokojitvena starost žensk ob sicer enakih pogojih pomeni nižje pokojninske pravice. Romunija je ena od redkih držav članic, ki ne predvideva poenotenja upokojitvene starosti žensk in moških. Zakon o izenačitvi upokojitvene starosti za moške in ženske je bil predložen parlamentu leta 2013. Do zdaj ga je sprejel le senat.
- (17) Glede na gibanje produktivnosti, konvergenco dohodkov in konkurenčni položaj Romunije rast plač v javnem in zasebnem sektorju zahteva posebno pozornost. Povečanja plač v javnem sektorju bi se lahko prelila v zasebni sektor, kar bi vplivalo na konkurenčnost Romunije. Minimalna plača v Romuniji, ki je sicer še vedno med najnižjimi v Uniji, se je v zadnjih letih znatno povišala. *Ad hoc* povišanja minimalne plače so v zadnjem času znatno zvišala delež delavcev z minimalno plačo in povzročila močno razpršenost na dnu porazdelitve plač. Kot odziv na priporočilo za posamezno državo je bila v začetku leta 2016 ustanovljena tristranska delovna skupina, ki naj bi vzpostavila mehanizem za določanje minimalne plače na podlagi objektivnih ekonomskih in socialnih meril ter meril trga dela, vendar je z delom precej v zaostanku in mora z njim ustrezno nadaljevati. Za socialni dialog je še naprej značilno malo kolektivnih pogajanj na sektorski ravni in institucionalne slabosti, ki omejujejo učinkovitost reform.
- (18) Zadostna osnovna znanja so ključna, da lahko ljudje najdejo in obdržijo dobre in stalne službe ter da uspešno sodelujejo v gospodarskem in družbenem življenju. Mednarodne raziskave kažejo na resne pomanjkljivosti pri osnovnih znanjih med romunskimi najstniki. Visoke stopnje zgodnjega opuščanja šolanja, nizka stopnja doseganja visokošolske izobrazbe in obsežno izseljevanje povzročajo nezadostno ponudbo izobražene delovne sile. Na podeželju je dostop do kakovostnega rednega izobraževanja omejen, zlasti za romske otroke. Težave s privabljanjem dobrih učiteljev na podeželskih območjih in v šolah z večinoma romskimi otroki skupaj s segregacijo in pogosto diskriminatornimi stališči vodijo v slabše učne rezultate romskih otrok. Romunija je v odziv na ponavljajoča se priporočila za posamezno državo sprejela in začela izvajati strategijo na področju zgodnjega opuščanja šolanja. Nedavni ukrepi vključujejo celostne posege, pilotni program toplih obrokov, boljše povračilo stroškov prevoza in socialne bone za spodbujanje predšolskega izobraževanja revnih otrok. Za jesen 2017 so načrtovani projektno zasnovani ukrepi, podprti s financiranjem Unije, za izboljšanje kakovosti poučevanja v prikrajšanih šolah, poteka pa tudi posodabljanje učnih načrtov, čeprav le delno. Zakonodaja za preprečevanje segregacije se je izboljšala, vključno z okrepitevijo pristojnosti šolskih inšpektoratov na tem področju. Vendar še vedno manjka metodologija za spremljanje. Potrebni so nadaljnji koraki za trajni napredek v boju proti socialno-ekonomskim neenakostim v izobraževanju. Jamstvo za mlade je zaenkrat le deloma doseglo osebe, ki zgodaj opustijo šolanje, programi druge priložnosti pa niso zlahka na voljo. Sistem izobraževanja in usposabljanja ni dovolj usklajen s potrebami trga dela in vključenost odraslih v izobraževanje je zelo nizka.
- (19) Romunsko prebivalstvo dosegla slabe rezultate na področju zdravja. Pomanjkanje zdravstvenih delavcev, nezadostno financiranje, prekomerna uporaba bolnišnične oskrbe in korupcija ovirajo dostopno in kakovostno zdravstvo, kar vpliva zlasti na ljudi z nizkimi dohodki in na podeželju. Pojavlja se korupcija v obliki neformalnih plačil zdravstvenim delavcem, zavarovalniških goljufij in podkupovanj za potrdila, ki dajejo pravico do ugodnosti, ta pa je prisotna tudi pri javnih naročilih v bolnišnicah. Za obravnavanje priporočila za posamezno državo in v okviru predhodne pogojenosti za obdobje financiranja Unije 2014–2020 je Romunija sprejela nekatere ukrepe politike za preusmeritev z bolnišničnega na ambulantno zdravljenje. Pripravljeni so bili regionalni zdravstveni načrti za opredelitev potreb po infrastrukturi in storitvah, spremlja pa se tudi izvajanje nacionalne zdravstvene strategije. V skladu z nacionalno protikorupcijsko strategijo za obdobje 2016–2020 je bila sprejeta zakonodaja za prenovno sistema povratnih informacij o neformalnih plačilih in plače zdravstvenih delavcev so se izboljšale. Protikorupcijska strategija zajema celostne ukrepe v zdravstvu, ki vključujejo spodbujanje odgovornosti in preglednega zaposlovanja direktorjev bolnišnic. Kljub temu je okrepitev sistemov skupnostne oskrbe, ambulantne oskrbe in napotitve še vedno v začetni fazi, neformalna plačila so še vedno močno prisotna, preglednost pri vodenju bolnišnic še ni zagotovljena in nacionalna strategija za zdravstvene delavce še ni bila sprejeta.

- (20) Romunske upravne zmogljivosti in zmogljivosti za oblikovanje politik trpijo zaradi nepreglednih postopkov in nepreglednega odločanja, obremenjujočih upravnih postopkov, skromne uporabe kakovostnih dokazov, slabega usklajevanja med različnimi resornimi politikami in razširjene korupcije. Napredek pri reformi javne uprave je omejen. Organizacijske strukture so še vedno nestabilne, kar vpliva na neodvisnost in učinkovitost javne uprave. Leta 2016 so se začele izvajati strategije za javno upravo, vendar nekateri glavni cilji teh strategij še niso vključeni v zakonodajni okvir, zlasti kar zadeva objektivna merila za zaposlovanje, ocenjevanje in nagrajevanje uspešnosti. Predlagano je, da se plače do neke mere poenotijo, vendar ni jasne povezave med uspešnostjo in plačilom na centralni in lokalni ravni. Še vedno je treba okrepati zmogljivosti in pooblastila nacionalne agencije za javne uslužbenke. Nekateri ukrepi za preglednost pri oblikovanju politik, uvedeni leta 2016, naj bi se vrnili v prejšnje stanje. Strateško načrtovanje in regulativne ocene učinka v upravni praksi niso trdno uveljavljeni.
- (21) Kakovostno in količinsko nezadostna prometna infrastruktura je eno od ključnih ozkih grl, ki ovirajo gospodarski razvoj v Romuniji. Za odpravo s tem povezanih pomanjkljivosti in v odziv na priporočilo za posamezno državo je Romunija jeseni 2016 sprejela splošni prometni načrt. Da bi se pospešile naložbe v cestno infrastrukturo, je bilo upravljanje infrastrukturnih naložb ločeno od organa, pristojnega za upravljanje infrastrukture. Leta 2016 je bil ustanovljen organ, ki bo reformiral železniški sistem in naj bi začel delovati do sredine leta 2017.
- (22) Romunija ima zadnje čase enega najvišjih deležev naložb v Uniji. Vendar so javne naložbe v letu 2016 upadle, tudi zaradi nizkega izvrševanja sredstev Unije. Znatno črpanje in učinkovita poraba sredstev Unije sta ključnega pomena, če naj Romunija izkoristi svoj razvojni potencial v ključnih sektorjih, zlasti pri prometu ali odpadkih. Na kakovost javnih naložb med drugim negativno vplivajo slabosti pri upravljanju in spreminjajoče se prednostne naloge. V odziv na priporočilo za posamezno državo je bilo pri okrepitvi prednostnega razvrščanja projektov javnih naložb in njihove priprave doseženega malo napredka. Od avgusta 2016 morajo ministrstva v svojih načrtih porabe upoštevati naložbene prednostne naloge, vendar niso bili sprejeti nobeni drugi ukrepi za okrepitev vloge ministrstva za finance pri prednostnem razvrščanju naložb in za boljše usklajevanje priprave projektov javnih naložb med ministri. Nacionalni načrt ravnanja z odpadki in program za preprečevanje nastajanja odpadkov naj bi bila sprejeta konec leta 2016, vendar se to še ni zgodilo. Načrta sta potrebna tudi za izboljšanje upravljanja in regulativnega izvrševanja za usmerjanje nacionalnih sredstev in sredstev Unije, da bi se dosegli okoljski standardi na ravni Unije.
- (23) V Romuniji je učinkovito javno naročanje ključno za doseganje strateških ciljev in obravnavanje ključnih izzivov politike, vključno z učinkovito javno porabo, posodobitvijo javne uprave, bojem proti korupciji ter spodbujanjem inovacij ter trajnostne in vključujoče rasti. Prav tako je bistvenega pomena za zaupanje državljanov v javne organe in demokracijo. Romunija je nedavno sprejela ukrepe za izvajanje strategije in akcijskega načrta za javna naročila. Po sprejetju zakona o javnih naročilih, ki velja od maja 2016, je bila junija 2016 sprejeta izvedbena zakonodaja o javnih naročilih in javnem naročanju v posebnih sektorjih, do konca leta 2016 pa še sekundarna zakonodaja o koncesijskih pogodbah; v nacionalnem programu za javna naročila sta predvidena preprečevanje korupcije in nadzor nad njo. Vendar več ključnih ukrepov iz strategije še ni bilo sprejetih, na primer okrepljen nadzor in drugi ukrepi za boj proti korupciji, dokončna vzpostavitev e-javnega naročanja in usposabljanje uradnikov za javna naročila.
- (24) Več kot 45 % romunskega prebivalstva živi na podeželskih območjih, ki z vidika zaposlovanja in izobraževanja, dostopa do storitev in infrastrukture ter materialne blaginje močno zaostajajo za mestnimi območji. V odziv na priporočilo za posamezno državo, zlasti glede izboljšanje dostopa do integriranih javnih storitev, razširitve osnovne infrastrukture in spodbujanja gospodarske diverzifikacije na podeželskih območjih, je Romunija leta 2016 sprejela celovit sklop ukrepov za razvoj podeželja, posodobitev malih kmetij, podporo nekmetijskim MSP, naložbe v infrastrukturo, vključno s socialnimi storitvami in izobraževanjem, ter formalizacijo zaposlovanja. Njihov dolgoročni uspeh bo odvisen od zmogljivosti za uvedbo pilotnih ukrepov v večjem obsegu ter za učinkovito usmerjanje in črpanje razpoložljivih sredstev Unije.
- (25) Podjetja v državni lasti imajo pomembno vlogo v gospodarstvu, zlasti v ključnih infrastrukturnih sektorjih. Podjetja v državni lasti so zaradi slabosti pri njihovem upravljanju manj dobičkonosna v primerjavi z zasebnimi podjetji, kar negativno vpliva na javne finance. Romunija je v odziv na priporočilo za posamezno državo dosegla znaten napredek pri izboljšanju upravljanja podjetij v državni lasti. Podzakonski predpisi, ki podpirajo glavno zakonodajo

o korporativnem upravljanju podjetij v državni lasti, so bili jeseni 2016 nemudoma sprejeti. Zakonodajni okvir sledi dobri mednarodni praksi na področju preglednosti pri imenovanju članov uprav in upravljanju podjetij v državni lasti, ministrstvu za finance pa podeljuje posebne pristojnosti za spremljanje in izvrševanje. Sprejeti so bili tudi ukrepi za ozaveščanje lokalnih organov o novih pravilih, proračunske informacije o podjetjih v državni lasti pa so bile javno objavljene. Vendar vzbujajo zamude pri imenovanju poklicnih menedžerjev pomisleke glede nadaljnega izvajanja.

- (26) Konkurenčnost Romunije trpi zaradi slabosti pri nestroškovni konkurenčnosti in zaradi strukturnih ovir za prehod na gospodarstvo z višjo dodano vrednostjo, med katerimi so tudi zapleteni upravni postopki. Romunija je v odziv na priporočilo za posamezno državo leta 2016 sprejela več zakonodajnih aktov za poenostavitev upravnih postopkov in olajšanje odnosov med državljanji in javno upravo, vendar ti akti zadevajo le majhno število postopkov.
- (27) Na vseh ravneh je še vedno prisotna korupcija, ki še naprej ovira poslovanje. Romunija je dosegla znaten napredek pri večjem delu reforme pravosodnega sistema in boju proti korupciji na visoki ravni. Kljub temu še niso bili izvedeni ključni koraki, da bi se odpravile težave na teh področjih, s čimer bi bile reforme trajne in nepreklicne. Pri razvoju nadaljnjih ukrepov za preprečevanje korupcije in boj proti njej je bil dosežen določen napredek, zlasti v lokalni upravi, vendar so z vidika učinkovitega izvajanja nacionalne protikorupcijske strategije, sprejete leta 2016, izzivi še vedno veliki. Potrebna so prizadevanja v zvezi s spoštovanjem neodvisnosti sodstva v romunskem javnem življenju, dokončanjem reform kazenskega in civilnega zakonika ter zagotavljanjem učinkovitega izvrševanja sodnih odločb. Romunija v okviru mehanizma za sodelovanje in preverjanje prejema priporočila na področjih reforme pravosodja in boja proti korupciji. Ti področji zato nista zajeti v priporočilih za Romunijo.
- (28) V okviru evropskega semestra 2017 je Komisija izvedla izčrpno analizo ekonomske politike Romunije in jo objavila v poročilu o državi za leto 2017. Prav tako je ocenila konvergenčni program za leto 2017 in nacionalni program reform za leto 2017 ter ukrepanje po priporočilih, ki jih je Romunija prejela v prejšnjih letih. Glede na to, da je treba okrepiti splošno ekonomsko upravljanje Unije z vključitvijo prispevka Unije v prihodnje nacionalne odločitve, Komisija pri tem ni upoštevala le pomena teh programov za vzdržno fiskalno in socialnoekonomsko politiko v Romuniji, ampak tudi njihovo skladnost s pravili in smernicami Unije.
- (29) Svet je ob upoštevanju te ocene preučil konvergenčni program za leto 2017, njegovo mnenje ⁽¹⁾ pa je izraženo zlasti v priporočilu 1 –

PRIPOROČA, da Romunija v letih 2017 in 2018 ukrepa tako, da:

1. V letu 2017 zagotovi skladnost s Priporočilom Sveta z dne 16. junija 2017 za odpravo znatnega odklona od prilagoditvene poti za doseg srednjeročnega proračunskega cilja. V letu 2018 nadaljuje znaten fiskalni napor v skladu z zahtevami preventivnega dela Pakta za stabilnost in rast. Zagotovi polno izvajanje fiskalnega okvira. Okrepi izpolnjevanje davčnih obveznosti in pobiranje davkov. Nadaljuje boj proti delu na črno, vključno z zagotavljanjem sistematične uporabe celovitega nadzora.
2. Okrepi ciljno usmerjene aktivacijske politike in integrirane javne storitve ter se pri tem osredotoči na ljudi, ki so najbolj oddaljeni od trga dela. Sprejme zakonodajo za izenačitev upokojitvene starosti za moške in ženske. Ob posvetovanju s socialnimi partnerji vzpostavi pregleden mehanizem za določanje minimalne plače. Izboljša dostop do kakovostnega rednega izobraževanja, zlasti za Rome in otroke na podeželskih območjih. Se v zdravstvu preusmeri na ambulantno zdravljenje in omeji neformalna plačila.

⁽¹⁾ V skladu s členom 9(2) Uredbe (ES) št. 1466/97.

3. Sprejme zakonodajo, ki bo zagotavljala profesionalno in neodvisno javno upravo, ob uporabi objektivnih meril. Okrepi prednostno razvrščanje projektov javnih naložb in njihovo pripravo. Zagotovi, da se nacionalna strategija za javna naročila izvaja pravočasno, v celoti in trajnostno.

V Bruslju, 11. julija 2017

Za Svet

Predsednik

T. TÖNISTE
